

Paulus

30ste jaargang | nr. 6 | oktober 2020

BIJ DE VOORPAGINA

Processie 1944

Vier jaar was het door de Duitse bezetting onmogelijk geweest de processie te laten uitgaan. Op zondag 1 oktober 1944 was het dan weer zover. Al kort na de bevrijding van Antwerpen (3 september) begon pastoor Van Bostraeten met de organisatie. Daarvoor nam hij o.a. contact op met de Canadese militaire overheid die er mee akkoord ging een delegatie te sturen om het beeld van Onze-Lieve-Vrouw mee te dragen, samen met kapelheren. Verschillende van die soldaten zijn later gesneuveld maar hebben hun naam eigenhandig ingeschreven in het boek van de Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw

van de Heilige Rozenkrans: Henry Drake, Thomas Kenna, John Graham, Joseph Kirk, James Barret, Thomas Hoy, Michael Gribbers, Harold Fry, Martin Hopkins, William Jarpey, Charles Mc Nadgen en Arthur P. Parkes.

Vijftig jaar later kon, dankzij de inzet van kapelheer Edmond Duces (+15/07/2016), de processie doorgaan in aanwezigheid van de toenmalige Canadese ambassadeur Raymond Chrétien en zelf van enkele dragers uit 1944

Erwin Vandecaeter

Ambassadeur Raymond Chrétien en prefect Jacques Van Deun aan het Loodswezen (1994)

OKTOBER MISSIEMAAND: VAN HARTE LIBERIA

Vorige eeuw trokken vanuit Vlaanderen duizenden missiezusters en missionarissen naar andere werelddelen om het woord van God te verkondigen. Zij gaven gehoor aan de vraag van Jezus om de blijde boodschap te verkondigen aan alle mensen. Door hun manier van leven en werken gaven zij een voorbeeld van wat christenzijn betekent. Velen kwamen niet meer terug. Mijn tante nonneke vertrok naar de missie van Chota-Nagpur in Ranchi als twintigjarige om in een kraamkliniek te werken. Ze werd 46 jaar en is nooit meer terug naar België gekomen. Misschien wou ze ook niet meer terug omdat haar roeping net daar gestalte kreeg.

Oktober is in de hele katholieke kerk de actiemaand van Missio. Elk Missio-land kiest dan een thema en een gastland uit. Centraal staat natuurlijk altijd de verkondiging en beleving van het evangelie. Dit mondt uit in een wereldwijd netwerk van solidariteit. Tijdens de oktobercampagne 2020 staan wij allemaal centraal, in bijzondere verbondenheid met de Kerk van Liberia. We staan stil bij onze persoonlijke relatie met Christus. Hoe ervaren we zijn aanwezigheid? Hoe weten we ons door Hem gezonden? En hoe zendt Hij ons naar anderen, dichtbij en veraf? We zijn er immers van overtuigd dat Christus ons vraagt met elkaar in relatie te treden. We hebben elkaar nodig, we vullen elkaar aan. Samen kunnen we meer dan alleen, zeker als we het evangelie in woord en daad willen verkondigen!

De aandacht gaat tijdens de oktobercampagne naar de kinderen. Een Kerk die zich wilt inzetten voor de meest kwetsbaren van de samenleving, kan niet anders dan bijzondere aandacht hebben voor kinderen. Niet enkel is hun situatie vandaag vaak precair, het heden bepaalt ook meteen welke toekomst zij hebben. Voor kinderen die niet kunnen rekenen op hun ouders, is de situatie des te dringender.

Liberia telt heel wat van die kinderen zonder ouders. Enerzijds omdat ze in de steek gelaten werden, anderzijds omdat hun ouders overleden zijn. Daarvoor is niet enkel het burgerconflict (1989-2003)

verantwoordelijk. Ook verschillende gezondheids crisissen eisten hun tol, zoals de ebolacrisis (2014-2015). Vooral armoede treft kinderen zwaar. Zeker weeskinderen die er alleen voorstaan. Velen onder hen zien geen andere uitweg dan de schoolbanken te verlaten om aan het werk te gaan, onderbetaald. Jonge meisjes zoeken heil in een huwelijk met een oudere man, maar stoten daar op uitbuiting of mishandeling. Liefdevolle weeshuizen zijn daarom erg belangrijk. In het bisdom Gbarnga steunt de Kerk reeds bestaande weeshuizen, die niet kunnen rekenen op overheidssteun.

Zondag 18 oktober staat Missiezondag centraal in de viering om 10u30. Er wordt door vrijwilligers ook wat te koop aangeboden als ondersteuning van projecten voor weeskinderen in Liberia.

Hoe kan je blijvend steunen?

Met **85 euro** help je één kind een jaar lang!

Stort je bijdrage op **BE19 0000 0421 1012** met de mededeling '**Weeskinderen Liberia**'. Bedankt!

Walter Geluyckens

GIRL POWER

Het schilderij, olieverf op paneel, hangt in zaal 27 van het museum Plantin Moretus. Het kleine werk uit het begin van de 17de eeuw, mogelijk van Jan van der Venne, toont de apostel Paulus die aan een steile lessenaar zit. Het is mogelijk het enige schilderij waarop Paulus wordt afgebeeld terwijl hij werkt en woont bij Prisca en Aquila in Korinthe. De inscenering is gebaseerd op een tekening van Joos van Winghe. Het paneeltje intrigeert en helpt ons om Handelingen 18 beter te begrijpen.

Rome in 49

Het kon de Romeinse overheid in die tijd geen barst schelen of je een jood was, een aanhanger van Isis, van Mithras of een van de vele andere godsdienstige strekkingen in het Rijk. Zolang je niet publiekelijk tegen de Romeinse goden tekeer ging of op een andere manier de openbare orde verstoorde kon je rustig je ding doen. Er leefden toen behoorlijk wat joden in de stad Rome. De schattingen lopen wat uiteen, maar het waren er zeker meer dan tienduizend. De meesten onder hen waren vrijgelaten slaven of krijgsgevangenen, die in Rome bleven wonen en daar hun geloof vrijelijk beleden.

Foto: Rijksmuseum Amsterdam

In 49 liep het al een tijdje mis met die joden in de stad. Ze rolden vechtend over de straat en de wachten hadden elke keer de handen vol om de rust te herstellen. De overheid wist er het fijne nog niet van, maar vermoedde dat de aanhangers van een sekte binnen de joodse godsdienst, de volgelingen van een zeker Chrestos, de aanstokers waren van de rellen. Keizer Claudius nam vlug zijn besluit en met een edict in 49 verbande hij alle joden uit de stad. Misschien waren er teveel joden om het edict stipt uit te voeren, of misschien was de joodse gemeenschap belangrijk voor bepaalde economische sectoren. Uiteindelijk werden alleen de belangrijkste christelijke oproerkraaiers

verbannen. Onder hen een echtpaar: Prisca en haar man, Aquila.

Het tentenmakersprincipe

Aquila was geboren in Pontus, een streek die in het noordoosten van het huidige Turkije ligt. Hij en Prisca waren vrije mensen, want slaven mochten niet huwen. Ze waren allebei tentenmakers. Vermoedelijk kozen ze Korinthe als nieuwe verblijfplaats, omdat in die regio in het jaar 50 de Isthmische Spelen werden georganiseerd. Dat evenement creëerde een behoefte aan linnen tenten. Maar zelfs zonder die spelen was Korinthe in die tijd een economisch centrum van aanzien en als Prisca en Aquila de leer van Christus verder wilden verspreiden, dan was de stad zeker een van de 'places to be'. Ze pasten als eersten het tentenmakersprincipe toe: als je ergens wilt infiltreren om je boodschap te brengen, oefen dan een beroep uit dat niet opvalt en waar je tegelijkertijd je brood mee kan verdienen. Prisca en Aquila vestigden zich waarschijnlijk in een van de vele kleine werkplaatsen in Korinthe. Archeologische opgravingen legden zulke huisjes annex werkplaats bloot. Ze hebben een grondoppervlakte van gemiddeld 20 m², met beneden de werkplaats en boven de slaapruijnte. Het is aannemelijk dat het echtpaar, christelijke activisten, al vlug een huiskerk stichtte in zijn woning.

Paulus bij Prisca en Aquila in Korinthe

De Handelingen beschrijven niet hoe Paulus met hen kennismakte. Paulus was ook tentenmaker. Dat schiep natuurlijk een band. Het is mogelijk dat de familie van Paulus in Tarsos al lederen of geitenharen tenten maakten voor het Romeinse leger en daardoor het Romeinse burgerrecht verkreeg. Uit de Handelingen vernemen we dat Paulus 18 maanden in het huis van zijn vrienden in Korinthe bleef wonen. Voor de prediker was dat huisje veel te klein, er konden te weinig toehoorders binnen. Nadat Paulus botste met de joden van de synagoge in Korinthe, besloot hij te prediken voor de heidenen vanuit het huis van Titius Justus, die naast de synagoge woonde: een strategische en provocerende locatie.

Girl power

Op het schilderij in het museum Plantin Moretus liggen de gebundelde brieven aan de Romeinen en de Grieken in de boekenkast achter Paulus. Hij heeft wat onveilig zijn iconografisch zwaard met de punt opwaarts tegen de kast gezet. Op de tafel ligt zijn mes, het instrument van de tentenmaker. De andere belangrijke figuur op het paneel is Prisca. Ze zit mee op de voorgrond, haar kledij heeft dezelfde tinten als die van Paulus. Op dat moment is ze aan het spinnen, maar aan haar voeten ligt een boek: het is een wijze vrouw. Aquila zit achteraan tentdoek te weven. Het schilderij bevestigt de prominente rol van Prisca in de Handelingen en bij de verspreiding van het christelijke geloof tijdens die eerste decennia na de kruisiging van Christus.

Efeze

Paulus nam afscheid van de broeders in Korinthe en reisde in gezelschap van Prisca en Aquila naar Syrië. Maar bij aankomst in Efeze liet hij hen daar achter. Prisca en haar man stichtten er een nieuwe huiskerk. Op een dag arriveerde een jood in Efeze, een zekere Apollos, die meer de leer van Johannes de Doper verkondigde dan die van Christus. Er waren verschillende christelijke strekkingen in die eerste jaren. Ook Paulus refereerde er naar in de eerste brief aan de Korinthiërs: "Er zijn er die zeggen: ik ben van Apollos, anderen zeggen: ik ben van Cefus". Paulus besloot krachtig: "Ik ben van Christus!". Prisca en Aquila spraken Apollos aan, namen hem mee naar huis en weerlegden zijn dwaling. Vanaf dan was Apollos een ijveraar voor Christus en werd hij door Paulus in zijn brieven aanbevolen. Prisca speelde een hoofdrol in deze wending, want in de Handelingen (18, 26) wordt ze voor haar man vernoemd. In zijn brieven beklemtoonde Paulus deze voorrang en vermeldde haar naam in de meeste geschriften voor die van haar man.

Man power

Er waren meerdere vrouwen die in de begintijd van het christendom een prominente rol opnamen. Spoedig volgde een mannelijke reactie en het duurde niet lang meer of de vrouwelijke christenen werden naar de keuken en de zwijgzaamheid gedrukt. Prisca onderging postuum hetzelfde lot. Haar naam werd verkleind tot Priscilla, Aquila werd steeds eerst vernoemd en een latere schrijver deinsde er niet voor terug om van Prisca een man te maken en haar voor te stellen als Priscas.

Rome in 55

Op 13 oktober 54 overleed keizer Claudius. We vinden Prisca en Aquila terug in Rome tijdens de winter van 54/55. Het edict van Claudius was allang ergens geklasseerd. Het is mogelijk dat Paulus hen heeft gevraagd om terug te keren. Paulus deed hen uitdrukkelijk de groeten in zijn brief aan de Romeinen. Hij noemde het echtpaar zijn 'synergoi'. 'Synergoi' staat voor medewerkers, collega's. Paulus vermeldde ook dat het paar voor zijn veiligheid heeft gezorgd. Hij verwees hiermee naar zware incidenten in Korinthe en Efeze. Het is duidelijk dat die drie mensen elkaar vertrouwden. In dat jaar 55 was er in Rome een conflict losgebarsten tussen de 'joodse' en de 'heidense' christenen. In dezelfde brief riep Paulus die twee fracties op om samen te werken in harmonie. Het is bijna zeker dat Prisca en Aquila optraden als zijn ambassadeurs.

De brand van Rome in 64

Het was Nero die Claudius opvolgde. In 64 ontstond er een verwoestende brand in Rome, waarbij 11 van de 14 districten volledig of gedeeltelijk verwoest werden. Het christelijke district Trastevere werd volledig gespaard. De Romeinse keizer kreeg veel kritiek op het ontstaan van de brand en de falende blusoperaties. Al gauw verschoof hij de aandacht naar de christenen: was het niet verdacht dat net zij gespaard bleven, was dat geen indicatie van hun schuld? De gevolgen waren verschrikkelijk en verregaand en zouden gedurende bijna drie eeuwen de verhouding tussen de Romeinse overheid en de christenen bepalen. Het wordt wat onduidelijk wat er met onze drie protagonisten gebeurde. Werd Paulus onthoofd als gevolg van de represaillemaatregelen na de brand? Wilde de overheid zo de motor van het christendom elimineren? Zijn de laatste brieven van Paulus een bewijs dat Prisca en Aquila in 64 terug naar Efeze zijn gereisd of gevlucht? Het zijn ongefundeerde veronderstellingen.

Ik heb er voor gekozen om dit artikel niet te verdrinken in voetnoten en verwijzingen. Ik haalde mijn mosterd natuurlijk bij de Handelingen, vooral hoofdstuk 18, waarin Prisca en Aquila herhaaldelijk vermeld worden. Als je meer wilt weten over hen en die eerste christengemeenschappen rond de Middellandse Zee, dan kan ik je onderstaande bronnen aanbevelen, waaruit ik graag geput heb.

Armand Storck

- Lampe, Peter, Die Stadtrömischen Christen in den ersten beiden Jahrhunderten, JCB Mohr, Tübingen 1989
- Bieringer, Reimund, Febe, Prisca and Junia, vrouwen en leiderschap in de brieven van Paulus, in 'Paulus', Acco Leuven, 2001
- Haverkate, Marieke, bachelorscriptie geschiedenis, Hoe het christendom de stad Rome deed veranderen, Utrecht 2011
- Tacitus, annalen
- Suetonius, Claudius
- Singor H.W., Tacitus en de christenvervolging in het jaar 64

Dit artikel werd overgenomen uit Relevant, het tweemaandelijks magazine van het bisdom Antwerpen. Het verscheen in de editie september 2020. Abonneren kan via abonnementen.relevant@kerknet.be. Info op www.relevant-bisdomantwerpen.be. Een abonnement kost 20 euro. Een los nummer kost 5 euro. Info op 03 202 84 30.

VERLOREN ÉN TOCH VERNIEUWEN, DAT KAN ALLEEN IN

SINT-PAULUS!

Muziek in Sint-Paulus vzw kent haar nieuwe voorzitter!

'2020 is een verloren jaar!' We horen het niet graag maar het is wel zo. Het ganse culturele leven is zo goed als stilgevallen en ook in onze prachtige Sint-Pauluskerk voelen we daar de gevolgen van: geen orkestmissen, geen toerisme, ... gelukkig zijn er nog de zondagsmissen met telkens weer prachtige muziek.

Toch zal 2020 voor Sint-Paulus ook het jaar van 'vernieuwing' worden: in juni kregen we een nieuwe kerkraad met Paul Bistiaux als nieuwe voorzitter. In augustus zijn de renovatie- en restauratiewerken in de weekkapel en de crypte opgestart. Samen met de bouwwerken op de Veemarkt en de oude site van 'de Zoltjes' in de Sint-Paulusstraat, waar we samen met Monumentenzorg Stad Antwerpen en het Agentschap Onroerend Erfgoed erop toezien dat alle regels van behoud en beheer van erfgoedelementen gerespecteerd worden, is Sint-Paulus één grote bouwwerf geworden. Het resultaat zal ongetwijfeld prachtig worden. En op zondag 13 september kregen we de kers op de taart: Didier Croonenberghs o.p. ging de eerste keer voor in de zondagsmis. Hij is nog niet officieel onze 'nieuwe pastoor' – de officiële aanstelling volgt later dit jaar – maar hij geniet al onze volledige goedkeuring!

Tot slot, maar zeker niet minder belangrijk, kreeg Muziek in Sint-Paulus vzw op 9 september j.l. haar nieuwe voorzitter, dhr. Leo Vereecken. We stellen hem even voor:

Elf jaar geleden verhuisde Leo met zijn echtgenote Hilde, na 60 jaar Waasland, naar Antwerpen Noord. Hij had toen een onderwijsloopbaan van 40 jaar achter de rug in het verre Gent en Sint-Niklaas. Daarnaast was hij op verschillende manieren actief in liturgie, pastoraal en vrijwilligerswerk.

Zijn liefde voor muziek kreeg hij met de paplepel ingegeven: zijn ouders zongen in een koor en op school kreeg hij 6 jaar lang muziekles van priester-componist Ignace De Sutter.

Meer muziek kwam later in huis via zijn zoon Kevin en dochter Ankie. Kevin speelt vandaag nog orgel. Zijn echtgenote Hilde werd mede-organisator van Cantatediensten en samen begeleidden zij gedurende een tiental jaar het jongenskoor 'In Dulci Jubilo', sinds enkele jaren Flanders' Boys Choir o.l.v. dirigent Dieter Van Handenhoven. Sint-Paulus bleek al snel het ideale terrein waar Leo zich samen met Hilde kon inzetten bij de Sint-Paulusvrienden en wat later ook in het vrijwilligerswerk voor mensen in armoede via Sint-Vincentius.

Met een mandaat van de bisschop is hij als voorganger-predikant en lector op zondagen erg actief in enkele kerken van Antwerpen Noord.

Toen hem gevraagd werd lid te worden van de vzw Muziek in Sint-Paulus aarzelde hij geen ogenblik om zo een bescheiden bijdrage te kunnen leveren aan het rijke muzikleven van Sint-Paulus. Later werd hij bestuurder van de vzw en onlangs verkoos het bestuur hem tot voorzitter in opvolging van Paul Bistiaux, die inmiddels voorzitter is geworden van de kerkraad.

Hij hoopt met alle medewerkers uit de grote Sint-Paulusfamilie mee te kunnen bouwen aan een toekomstgericht project dat alle aspecten van Sint-Paulus volop tot ontwikkeling en ontsluiting brengt. Dit moet de stad en al haar bewoners een meerwaarde bieden vanuit pastoraal, liturgisch en diaconaal perspectief. Hij is ervan overtuigd dat de muziek hier een inspirerende en verbindende rol zal spelen.

Caroline De Wever
Leo Vereecken

De oude voorzitter (Paul Bistiaux) en de nieuwe (Leo Vereecken)

SCHUILKERK

De Nederlandse staat was van plan het museum "Lieve Heer op Solder" in Amsterdam te sluiten, een historisch belangrijke schuilkerk. Bisschop Jan Hendriks van het bisdom Haarlem-Amsterdam was hier niet over te spreken. Ondertussen is de Nederlandse staat teruggekomen op haar beslissing.

Meer dan twee eeuwen lang konden katholieken geen openbare ambten bekleden, hun godsdienst niet vrij belijden, geen rechtsstatus hebben als kerk en alleen als privépersonen kerkruimtes, schuilkerken bezitten die van de straat niet zichtbaar waren en waarbij jaarlijks een vaak hoog bedrag moest worden betaald om invallen van politie af te kopen en een zekere mate van tolerantie te verkrijgen.

Heel wat dominicanen van de Sint-Pauluskerk gingen als zendeling deze schuilkerken bedienen. Pater Theodoor Broeckaert o.p. (1747-1800) was één van hen, hij was pastoor van de Kerck de Tooren in Amsterdam aan de singel. De kerk bestaat niet meer maar in het archief van de stad Amsterdam is een tekening te vinden van Gerrit Postma (1830-1840). De kerk lijkt op een statig herenhuis, in de woning bevindt zich de schuilkerk. Later werd de kerk afgebroken en lieten de dominicanen er in 1926 een kerk bouwen toegewijd aan de Heilige Thomas van Aquino met een school eraan verbonden. Deze kerk moest plaats ruimen in 2004 voor een wooncomplex.

In ons archief bewaren we nog een zilveren gedachtenismedaille in van Pater Theodoor Broeckaert. Pastoor-zendeling in de Kerck de Tooren, in Amsterdam, overleden 20 januari 1800 oud zijnde ruim 52 jaren en begraven in de Oude Kerk. R.I.P. Dat pater Broeckaert in de Oude kerk van Amsterdam zou begraven zijn, vanaf de 16 de eeuw een protestantse kerk lijkt me wat raar.

Walter Geluyckens

EEN LOOPJONGEN

In het begin van de jaren 1970 werkte ik als loopjongen bij Agence Maritime Anversoise, naast het politiekantoor van de Bordeauxstraat op het Eilandje. Elke morgen rond 9 uur stapte ik de deur uit om mijn ronde te doen langs de expediteurs en scheepsagenturen, die toen nog talrijk in de oude binnenstad gevestigd waren. Zo heb ik de ingewikkelde maritieme documenten leren kennen: connossements, laadbrieven, laat volgens, kredietbrieven, douanedocumenten, al kon ik toen niet vermoeden dat die kennis me later in verre hoeken van de wereld zou brengen. Het MAS stond er nog niet, maar de doorsteek tussen het Bonaparte –en Willemdok was er al wel, zodat ik vrij vlug het Schipperskwartier bereikte. Op dat moment van de dag werd er meestal gepoetst en de weinige dames van dienst zwaaiden naar die snotneus met zijn tas vol papieren, die elke dag twee keer voorbijkwam. Ik zwaaide cool terug, dacht ik. Wanneer ik vandaag 's morgens naar de Sint-Pauluskerk wandel en er poetst iemand zijn stoep, die frisse geur van groene zeep vroeg in de morgen, als de hele dag nog voor je ligt, daar geniet ik elke keer nog van. Het is een geur van belofte en je voelt je er zelf helder en proper van. Loopjongens bestaan al lang niet meer (wie werkt er nu nog met fysieke documenten die je van de ene plek naar de andere moet brengen), de meeste scheepsagenturen zijn verdwenen doordat de rederijen eigen kantoren hebben geopend en de maritieme bedrijvigheid is meer naar het noorden verhuisd, zodat je hard moet zoeken om er nog een spoor in de stad van te vinden.

Een van mijn vaste stopplaatsen was het scheepsagentuur Van Ommeren, op de hoek van de Sint-Paulusstraat en de Lange Koepoortstraat. Dat is hetzelfde gebouw waar nu Delhaize een supermarktje heeft op het gelijkvloers. Het hele loopjongensverhaal kwam terug in mijn herinnering toen ik een foto bekeek in het immense Felixarchief. De foto dateert van dezelfde periode, ongeveer 50 jaar geleden en toont de parking van Van Ommeren, waar heel veel auto's geparkeerd staan. De eerste auto, rechts op de foto, naast het bord "Van Ommeren – privé parking" is een Ford Capri: de Ford Mustang voor de werkmens van die tijd. Maar de echte reden dat ik een artikel over de foto schrijf is natuurlijk dat onze Sint-Pauluskerk de volledige achtergrond domineert, zonder dak op het hoogkoor, zonder schatkamer en zonder lokaal van de Sint-Paulusvrienden. We zien, geachte lezers, een van de vele schandvlekken van Antwerpen anno 1970.

In 2020 is er van de parking geen spoor meer en kan je die plek bereiken langs de Zwartzusterstraat, waar een poort toegang geeft tot een binnenpleintje: de Peltiersplaats. De naam van het pleintje werd aangereikt door de Sint-Paulusvrienden, want prior Peltiers was niet alleen de laatste

van die functie in ons dominicanenklooster tijdens de Franse bezetting, hij was ook de man die het gevaarlijke initiatief nam om de kerk en de kloostergebouwen eigenhandig te redden. Een gepaste naam dus voor een pleintje op die plek.

De eigenaars van de auto's op de parking werkten in het modernistisch kantoorgebouw op de hoek van Lange Koepoortstraat en Sint-Paulusstraat, in de volksmond: "het glazen huis" genoemd, naar een ontwerp door het Rotterdamse Architectenbureau Brinkman & Van den Broek uit 1938. Opdrachtgever was de scheepvaartagent *Phs. Van Ommeren, Comptoir Maritime Anversoise*. Na het verkrijgen van de bouwvergunning in juni 1938, werd in augustus van dat jaar een bijkomende aanvraag ingediend om nog een extra verdieping toe te voegen. In augustus 1939 werd het Van Ommeren-Huis voltooid.

Onze tweede foto, uit het archief van de kerk, dateert van die bouwperiode. Hij is om vele reden interessant. Hij toont de bouwput waar later het "glazen huis" zal verschijnen en is genomen vanuit een van de huizen aan de overkant in de Minderbroedersrui. Het is een beeld van onze kerk dat je alleen in die jaren kon nemen, vanuit een onverwachte hoek, pal op de toren en het hoogkoor gericht. De broederschap van de H. Lucia heeft een spandoek gehangen boven de werf, om iedereen duidelijk te maken dat die heilige vrouw in de Sint-Pauluskerk vereerd wordt. Onderaan, op de schutting rond de werf, bemerken we reclamepanelen voor de merken van vlak voor de Tweede Wereldoorlog. De "usual suspects" natuurlijk: Belga sigaretten en Stella Artois bier. Verder "Florina": tabak van de Semois en "eetlustwekkende Kola Kina" (enkel bij apotheek Reynkens). Het huis "Galeries Saint-Paul" was net verhuisd en maakte dat op die manier kenbaar.

Elke foto opent meerdere deuren. Die van je persoonlijke geheugen, die van je stedelijke geschiedenis, de kwalijke episodes, de goede herinneringen. Een foto kan je lezen als een boek, een foto kan je schrijven als een boek.

H. LUCIA VEREERD IN ST. PAULUS KERK
· ANTWERPEN ·

LA PUBLICITE BELGE

NIEUWBOUW
VAN OMMEREN HUIS

FRANC LONDIN
FLORINA

FRANC LONDIN
FLORINA

HET HUIS
GALERIES
ST. PAUL

EETUUTWERKEND
NOLA AINA
De Grote Apotheek
J. REYNKENS

BELGA

BELGA

OP REIS IN VLAANDEREN MET PAULUS (3)

Eeuwenoude processie in Opwijk

Foto 1 Een buitenaanzicht van de kerk met koor, sacristie, transept en toren

Het Vlaams-Brabantse Opwijk mag bogen op één van de oudste Paulus-tradities in Vlaanderen. Onze heilige neemt er al ruim 600 jaar een vooraanstaande plaats in. Uit een oorkonde van de bisschop van Kamerrijk uit 1108 blijkt dat de kerk 'toegewijd was' (1) aan de Heilige Drievuldigheid. Uit een ander document van 1428 leren we dat de vermoedelijke bouwer van de nieuwe kerk vermeld staat als pastoor van 'Sint-Paulus in Opwijk' (1). Sommigen menen dat de parochie al sinds 1300 aan Paulus was gewijd. Vanaf de 15de eeuw wordt Pauwel hier steeds vaker als doopnaam gekozen, terwijl in de 14de eeuw niemand in de gemeente die naam droeg. Paulus staat bovendien afgebeeld op alle gemeentelijke zegels sinds de 16de eeuw.

Maar de verering van de man uit Tarsus neemt pas midden 18de eeuw een hoge vlucht. In 1742 kwam de kerk immers in het bezit van 'eene relikwie van den grooten Apostel'. Enkele dagen voor de plechtige overbrenging van de relikwieën (de andere zou van Petrus zijn), verleende Benedictus XIV 'een vollen aflaat aan al de geloovigen die op den feestdag van St. Pauwels' Bekeering (25 januari) de kerk van Opwijk zouden bezoeken, mits tot de HH. Sacramenten genaderd te zijn en er zouden bidden voor de eendracht onder de kristelijke vorsten, de uitroeiing der ketterij en de verheffing der H.Kerk'. Zo citeert Lindemans uit het plaatselijke kerkarchief. En zo groeide Opwijk uit tot een echt Paulus-bedeivaartsoord.

'Gedurende heel de 19de eeuw bleef de begankenis onverminderd voortbestaan'. 'De toeloop van het volk is vooral groot op 25 januari en op 29 juni (feest van Sint-Pieter en Sint-Paulus). Doch heel 't jaar door zijn er beëgangers die alleen of in groep den "St. Paulusweg" gaan', aldus Lindemans. Drie toertjes rond de kerk, al biddend uiteraard, een passage, al knielend en biddend, langs de talrijke (gevel) kapelletjes en 'den ouden processieweg' om weer in de kerk te eindigen. In 1858 werd

langs die processieweg een kapel gebouwd, waarin 'een schoon beeld' van Paulus geplaatst werd. Maar pas in 1902 stapten er ook ruiters mee en ontstond de traditie van de paardenprocessie op de eerste zondag na 29 juni.

Bij de 100-jarige viering van deze paardenprocessie kwam het plaatselijke Sint-Pauluscomité met het idee om telkens een andere Sint-Paulusparochie bij de feestelijkheden te betrekken. Vollezele (een kerk die nog aan bod komt, nvdr) was de eerste parochie die inging op de uitnodiging en in 2004 was het de beurt aan onze parochie, Sint-Paulus van Antwerpen. Twee

beelden uit onze kerk werden toen megedragen in de processie, zo lezen we

in de programmabrochure, met name dat van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans en de buste van Sint-Paulus met zwaard en boek, die in onze kerk achteraan in de middenbeuk onder het orgel prijkt. Opwijk was duidelijk in zijn nopjes met die twee beelden.

Jan Meeussen, lid van de kerkraad en de heemkundige kring, en pastoor Guido Moeys - twee gecombineerde naamgenoten - assisteren me bij de rondgang in de kerk. Met zo'n ijzersterke Paulus-traditie mag het niet verbazen dat onze heilige op een tiental plekken is afgebeeld. De meest opvallende werken zijn een houten sculptuur onder de preekstoel van Frans Laurent en Jan Pieter Tambuyser (1819-1823) die de val van Saulus voorstelt, een scène die ook het onderwerp is van een schilderij van de ons welbekende Gaspar De Craeyer (1630) dat boven het zuidelijke zijaltaar hangt. Voor het doek staat een gepolychromeerde eikenhouten Paulus, een creatie van een telg van de Mechelse familie Faydherbe (1628).

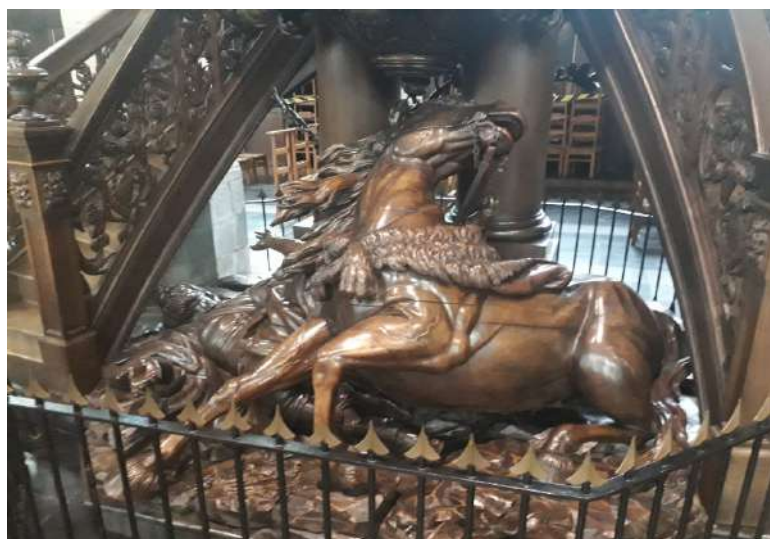

Foto 2 Saulus valt van zijn paard, een unieke sculptuur onder de preekstoel in de kerk van Opwijk

De geschiedenis van het kerkgebouw gaat zoals eerder gezegd terug tot het begin van de 15de eeuw, uiteraard in de gotische stijl. In 1579 werd de kerk grotendeels verwoest door de zogenaamde 'Malcontenten'. Een 20-tal jaren voor de inval van de Fransen werd het gebouw vergroot, het schip en de westgevel hebben daardoor een classicistisch uitzicht. Als beschermd monument (1957) onderging het gebouw een drietal restauraties: een uitgebreide in 1979-82, een restauratie van het orgel begin jaren '90 en nog niet zo lang geleden (2007-2008) werden nog allerlei kleinere herstel- en instandhoudingswerken uitgevoerd zoals de plaatsing van voorzetramen aan de buitenzijde van het koor.

Foto 3 Petrus en Paulus, glasraam van G. Ladon in het koor (1894)

Opwijk maakt, samen met vier andere parochies, deel uit van de pastorale zone 'Effata'. 'Tot nog toe zijn 17 van de 70 geplande zones in werking en wij waren één van de eersten', aldus pastoor Moeys. Opwijk is 'primus inter pares', want fungeert als zondagskerk, 'en het is de bedoeling dat dit zo blijft', aldus Moeys. Een aantal van die vier andere kerken zullen op termijn 'een andere functie krijgen', ontwijd worden dus. Een lot dat steeds meer parochiekerken te wachten staat omdat het aantal kerkgangers zoals overal elders in dalende lijn gaat. Mazenzele, de enige deelgemeente van Opwijk, zal daar niet bij zijn als we de pastoor mogen geloven, 'want dat is ook een oude kerk met een romaanse toren'

Guido Meeussen

Bronnen

1. *Bijdragen tot de geschiedenis van Opwijk*, verzameling van artikels van Jan Lindemans door de Heemkring Opwijk-Mazenzele, 1988
2. Mondelinge en schriftelijke bijdragen van de heemkundige kring, met dank aan Jan Meeussen
3. Eigen foto's.

GEEN DOORDEWEEKSE KAPEL MEER, DIE WEEKKAPEL!

In de late namiddag of tegen de avond aan, dan is ze op haar mooist. De glasramen van de weekkapel – de eerste vier zijn van kort na de brand van 1968 en de twee achteraan zijn zo'n twintig jaar oud – laten je dan niet onberoerd. Ondergedompeld in vuurrode, hemelsblauwe, friskgroene of goudgele gloed, kom je er tot rust, voel je je er op je 'gemak'. Of dat zou toch de bedoeling moeten zijn, want eerlijk gezegd: de weekkapel als gebedsruimte is al enige tijd in onbruik. Ze doet de laatste jaren dienst als 'multifunctionele ruimte' voor lezingen, repetities, vergaderingen,... en als depot.

Daar wil de kerkraad verandering in brengen. De eerste stap in een volledige renovatie van de weekkapel – op lange termijn volgen nog het behandelen en het bezetten van de vochtige muren, conservatie van de aangetaste kapitelen en tot slot het opnieuw gebruiksklaar maken met aangepaste verlichting en geluidsinstallatie – is de restauratie van de glas-in-loodramen en het plaatsen van voorzetbeglazing. De werken zijn gestart op 21 augustus met het afschermen van vloeren, muren en o.a. meubels die niet weggezet konden worden. Waarschijnlijk is alles midden oktober 2020 afgerond, m.a.w. een snelle renovatieklus.

De aannemer, Renotec n.v., heeft ondertussen alle glasramen verwijderd en ter reiniging en restauratie (o.a. herloden) overgebracht naar hun glas-in-lood atelier te Geel. In de weekkapel worden er al jaren geen kaarsjes meer gebrand. Toch bleek er heel wat roet aan de ramen te hangen, wist de

aannemer ons te vertellen. Tot slot werden er ter plekke nog de metalen structuren geschuurd en geschilderd. Nu liggen de werken even stil, alles veilig dichtgetimmerd, totdat de voorzetramen op maat gesneden zijn. Deze voorzetramen komen aan de buitenzijde. Als laatste worden de glas-in-lood ramen aan de binnenzijde teruggeplaatst, vóór de voorzetramen gezet. Het uitzicht in de weekkapel blijft dus onveranderd.

Samen met nieuwe loden raamdorpels zal deze 'nieuwe raamconstructie' voor een gunstiger binnenklimaat zorgen: minder vochtige muren en opengangende raamelementen, zowel in de

voorzetramen als de oorspronkelijke in de glas-in-lood ramen, zorgen voor een optimale luchtcirculatie.

Zo zal de weekkapel er weer voor tientallen, hopelijk een honderdtal jaren tegenaan kunnen.

Caroline De Wever

EEN KLASSIEK CONCERT OP WOENSDAG – HET VLEESHUIS TE GAST IN DE SINT-PAULUSKERK

Het Vleeshuis, onze Klank van de Stad, organiseert in het najaar van 2020 vier 'woensdagklanken' in de Sint-Pauluskerk. Wij zijn zeer blij met deze samenwerking met onze burens en verwelkomen hen van harte.

In oktober 1756 arriveert operadiva Teresa Imer (Venetië, 1723 - Londen, 1797) in Antwerpen. Ze is naar de Scheldestad gekomen om het Theater van het Tapissierspand te leiden. Daarmee is ze de eerste vrouwelijke directeur van de Antwerpse Opera. Bij haar zijn een twee jaar oude dochter - Teresa's kind met Casanova - en een kleurrijk operagezelschap. Voor Teresa is Antwerpen een tussenstop: eerder werkte ze in Venetië, Wenen, Parijs, Bayreuth en Brussel, en ze zal nog doorreizen naar Amsterdam en Den Haag, om zich uiteindelijk in Londen te settelen.

Grote componisten als Christoph Willibald Gluck en Johann Christian Bach verzamelen zich rond haar, en de Europese adel vecht om een ticket voor een van haar muzikale soirées. Maar in 1797 zal ze vergeten en in armoede sterven in de Londense gevangenis. Hoog tijd dus om deze pionier en haar rol in Antwerpen in de schijnwerpers te plaatsen.

Gedurende deze maand vindt het 2de concert in de reeks plaats op woensdag 28 oktober 2020 van 14:30 tot 16:00

Een concert in het Tapissierspand

Het instrumentaal ensemble *Les Amis des Tapissiers* evocert een concert zoals dat zou geklonken hebben in de Tapissiersschouwburg tijdens de tweede helft van de achttiende eeuw, onder het directeurschap van Teresa Imer. Met composities van Willem De Fesch, Carl Friedrich Abel, Anton Filtz, Johann Wilhelm Hertel en J.C. Bach. Net zoals Teresa Imer zullen verschillende van deze componisten later naar Londen trekken.

Muzikanten

Les amis des Tapissiers, dat zijn:

Wim Brabants - traverso

Wim Brabants genoot zijn muzikale opleiding aan de conservatoria van Antwerpen, Gent, Brussel en Den Haag. Van 1977 tot 2015 doceerde hij ondermeer dwarsfluit en kamermuziek aan LUCA, School of Arts, campus Lemmens te Leuven.

Aurélie Guerreiro Viegas - enkelvoudige pedaalharp

Aurélie Guerreiro Viegas werd in 1980 in Ottignies geboren als dochter van een Portugese vader en een Belgische moeder. Zij startte met harplessen op zesjarige leeftijd aan de Academie van Court-Saint-Etienne bij Brigitte Pichal. In 2003 studeerde Aurélie af aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium van Antwerpen in de klas van Sophie Hallynck en behaalde een onderscheiding zowel voor het diploma harp als voor de finaliteit kamermuziek. In 2005 werd haar in hetzelfde conservatorium het Post Master diploma met grote onderscheiding toegekend.

Herlinde Verheyden - barokcello

Herlinde Verheyden begon haar cellostudie op elfjarige leeftijd bij Viviane Spanoghe en studeerde verder bij Peter Devos aan het Stedelijk Conservatorium te Leuven. In 1998 werd ze laureate van Axion Classics, de nationale wedstrijd voor muziek en woord van Belfius. Ze zette haar studies verder aan het Koninklijk Conservatorium te Antwerpen waar ze les kreeg van Mirel Iancovivi en France Springuel. Daarnaast volgde ze masterclasses in binnen- en buitenland. Herlinde Verheyden studeerde barokcello bij Bernard Woltèche en Hervé Douchy.

Marie-Ange Boost - klavecimbel en andere klavieren

Behaalde diploma's orgel, muziekanalyse en pedagogie aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen, waar ze ook klavecimbel volgde bij Jos Van Immerseel. Daar bestudeerde ze de retorische aspecten bij de interpretatie van barokmuziek, wat van grote invloed zou blijven gedurende haar loopbaan. Zij doceerde meerdere jaren aan ditzelfde instituut en in enkele academies.

We kennen Wim Brabants en Herlinde Verheyden in de Sint-Pauluskerk als waardevolle solisten tijdens onze misvieringen.

Praktisch

- woensdag 28 oktober 2020
- deuren: 13.30 uur, start concert: 14.30 uur
- toegang tot de Sint-Pauluskerk via de hoofdingang aan de Nosestraat
- koop uw ticket [online](#) of in voorverkoop aan de balie van museum Het Vleeshuis (open van donderdag t/m zondag van 10 tot 17 uur), in de Sint-Pauluskerk is er geen kassa om tickets aan te kopen
- coronamaatregelen: mondkmaskers zijn verplicht, volg de signalisatie en aanwijzingen van het personeel en ontsmet of was je handen regelmatig
- Is het buiten koud? Houd er dan rekening mee dat je binnen waarschijnlijk ook je jas zal nodig hebben
- Na aanvang van het concert blijven de kerkdeuren gesloten. Kom dus op tijd.

De volgende concerten in deze reeks zullen plaatsvinden in de Sint-Pauluskerk op woensdagen 18 november en 9 december. Schrijf de datums alvast in je agenda en lees alle details in Paullus van die maand of natuurlijk, als je niet kan wachten, op de website van Het Vleeshuis: <https://www.museumvleeshuis.be/nl/content/woensdagklanken-najaar-2020>

Armand Storck

EEN GREEP UIT ONZE POPULAIRSTE FACEBOOK-BERICHTEN

(van september)

Nieuwe deuren

De oude deuren moeten de deur uit.
Ze piepen en kraken veel te luid.
Ik wil nieuwe, frisse exemplaren.
Glazen deuren wil ik evenmin,
want omkijken doe ik met tegenzin.
Ik stap door een nieuwe poort.
Op m'n eigen manier leef ik voort.
[GERARD]

met toelating van de dichter

nvdr. Dit gedicht lokte heel wat reacties uit bij onze Facebookvolgers: ze hadden niet door dat het om een gedicht ging een dachten dat we onze prachtige houten deuren wilden vervangen. Een voor een beantwoordden we hun opmerkingen van bezorgdheid en dat wisten onze volgers erg te appreciëren.

Johannes en Lucas op de dool

Een paar jaar geleden, in volle De Boeck & Van Wint onderzoek, werd ik eens boos op een mevrouw, die tijdens een misviering haar natte (!) paraplu in een eikenhouten ronding onderaan de preekstoel, tussen Johannes en Lucas geparkeerd had. De paraplu belandde op de vloer, een halfuur later wensten de dame en ik elkaar vrede toe en de zaak was gesloten.

De edele figuren van Johannes en Lucas staan naast elkaar, elk in zijn nis. Hun gelaatstrekken getuigen van een uitgesproken eruditie en goedheid, het gesublimeerde resultaat van meesterlijke neogotiek.

In 1968 waren onze evangelisten even op de dool. Toen de gewelven van het kerkship dreigden te bezwijken onder het vlammen geweld tijdens de grote brand, werd besloten om de houten beelden van biechtstoelen en preekstoel te verwijderen. Er was enige haast mee gemoeid. Het 6de Linierement legde de nadruk op snelheid, niet op fijnzinnigheid. De foto, uit het Felixarchief natuurlijk, getuigt van die vermaledijde nacht van 2 op 3 april 1968. De nissen van de preekstoel zijn leeg, op enkele brokstukken na.

Nu staan onze evangelisten weer te blinken op hun vertrouwde plek, als schrijvers van de teksten die op de preekstoel verkondigd werden. Wanneer je de geschiedenis van ons patrimonium kent, het bijhorende zweet, het gevaar, de lange restauratie, dan leg je er geen natte paraplu op. De Boeck & Van Wint waren de makers van de preekstoel, dat maakte het natuurlijk extra erg. Vrede zij met u!

Huisnummers

Als je door de monumentale poort in de Sint-Paulusstraat naar de Sint-Pauluskerk stapt, is er nergens een huisnummer te bespeuren. Voor de post gebruiken we nummer 22, het huisnummer van de pastorij ernaast. Zelfde probleem wanneer je langs de Veemarkt binnenkomt: geen huisnummer. Men houdt het dan maar op Veemarkt 14.

Voor de Franse overheersing hadden de huizen zelfs geen huisnummer maar een naam. Je kan al heel wat huisnamen vinden in de Zwartzusterstraat. Maar Napoleon vond dat ieder huis een uniek nummer moest hebben. Zo kregen alle huizen van de stad een nummer. Het huisnummer van het Zwartzusterklooster, '1797' staat nog altijd op de gevel geschilderd.

Waarom in de Zwartzusterstraat zoveel huizen naar edelstenen verwijzen, vertellen we een volgende keer.

den diamant

26

24

Edelstenen en juwelen

Reeds in de 15° eeuw hadden de Antwerpse edelsmeden internationaal een uitstekende reputatie en werden hun producten verkocht aan buitenlandse kooplui. Ze vestigden zich o.a. rond de Sint-Pauluskerk en haar klooster. In de Zwartzusterstraat hadden

de dominicanen een pand waar ze kramen verhuurden aan juweliërs en goud- en zilversmeden, naar analogie met het tapiissierspand aan de huidige Bourla. De winkels waren op het gelijkvloers, de robijnsnijders en de diamantbewerkers werkten op de zolderkamers waar er meer licht was dan beneden.

Een aantal huizen in de Zwartzusterstraat herinneren aan die tijd.

Allemaal waardevolle dingen, deze diamanten en robijnen maar staat er in het Bijbelboek 'Spreuken 31: 10' niet: "Een sterke vrouw, wie zal haar vinden? Zij is meer waard dan edelstenen."

Zo, u bent weer helemaal mee. Wil u graag meer van deze leuke weetjes lezen en/of op de hoogte blijven van allerlei activiteiten in de Sint-Pauluskerk? Bezoek dan onze Facebook-pagina '**Sint-Pauluskerk Antwerpen**' of onze Instagram-

pagina '@**sintpauluskerkantwerpen**' en word onze vriend/volger! like us/volg ons! Dank u!

Uw FB/IG-ploeg (Armand Storck, Walter Geluyckens, Caroline De Wever)

UITNODIGING

De Dominicaanse Lekengemeenschap Vlaanderen
en de
Dominicaanse Lekengemeenschap Nederland
nodigen u uit op een studiedag met als thema

GODSVERBONDENHEID DE INSPIRATIE VAN DE EERSTE DOMINICAANSE THEOLOGEN

De dominicaanse identiteit is doordrongen van vrijheid en zorgeloosheid. Dat heeft alles te maken met haar verbondenheid met God. Over die verbondenheid hebben de denkers in de begintijd van de orde eigenzinnige visies ontwikkeld die tot op de dag van vandaag blijven inspireren.

Tijdens deze studiedag willen we u laten kennismaken met enkele van hen: Albertus Magnus, Thomas van Aquino, Meister Eckhart en Catharina van Siena. Hoe ervaren zij hun relatie tot God? Hoe kreeg die Godsverbondenheid gestalte in hun leven en denken?

De sprekers zijn Anton Milh, Olivier Riaudel, Stephan van Erp, Marcel Braekers en Erik Borgman.

Programma

vanaf 09.30 u	Onthaal met koffie en thee
10.00u	Welkom <i>door Annemie Deckers</i>
10.05u	<i>De Heilige Dominicus: een historisch relaas</i> <i>door Anton-Marie Milh o.p.</i>
10.35u	Albertus Magnus: aanwezigheid door het licht <i>door Olivier Riaudel o.p.</i>
11.05u	Thomas van Aquino: gehoorzaam aan een onbekende God <i>door Stephan van Erp</i>
11.35u	Middaggebed
11.50u	Lunch
13.00u	Meister Eckhart: het verliezen en vinden van God <i>door Marcel Braekers o.p.</i>
13.30u	Catharina van Siena: in de cel van de zelfkennis <i>door Erik Borgman</i>
14.00u	Voor de geïnteresseerden: bezoek aan de Sint-Pauluskerk met gids

Praktische informatie

Wanneer?

Zaterdag 7 november 2020

Waar?

Sint-Pauluskerk
Sint-Paulusstraat 22
2000 Antwerpen

Inschrijven?

Gelieve in te schrijven voor vrijdag 23 oktober 2020: stuur een e-mail naar DominicaanseLekenVlaanderen@gmail.com met vermelding van naam en adres.

De inschrijving is definitief na overschrijving van de deelnameprijs van 25 euro per persoon op rekeningnummer BE51 7380 1673 6562 van "Dominicaanse familie Vlaanderen"

Bijkomende praktische informatie

Lunch wordt voorzien en is inbegrepen in de deelnameprijs.

De lezingen van deze studiedag worden uitgegeven in boekvorm en zullen te koop zijn op de studiedag aan de prijs van €15,95.

Feest van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans

Programma 2020

Wegens de u welbekende reden zullen de festiviteiten dit jaar in mineur verlopen. Toch houden we eraan u over de afgezwakte activiteiten te informeren

Zondag 4 oktober

10u30: Solistenmis, voorgedaan door pastoor Bart Paepen.

Wim Becu, baroktrombone, zorgt voor de muzikale omlijsting.

Zondag 11 oktober

10u30: Solistenmis, voorgedaan door pater Didier Croonenberghs o.p.

Pater Didier is de toekomstige pastoor van de Sint-Pauluskerk.

De sopraan Elise Caluwaerts zal deze eucharistieviering opluisteren.

Geen processie

Beide misvieringen zullen te volgen zijn via livestream. Ga naar www.muzeikinsintpaulus.be

PAROCHIALE COÖRDINATIEKALENDER

oktober

- Za 3 14.00u Kerkraad.
Zo 4 10.30u Solistenmis voorgedaan door pastoor Bart Paepen.
Met medewerking van Wim Becu, baroktrombone
en Bart Rodyns, titularis-organist.
Di 6 9.30u Redactievergadering.
13.30u Dagelijks bestuur Muziek in Sint-Paulus.
Wo 7 10.00u SPV & Parcum.
Zo 11 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Met medewerking van Elise Caluwaerts, sopraan
en Bart Rodyns, titularis-organist.
Zo 18 10.30u Concertante orgelmis voorgedaan door
E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Met medewerking van Bart Rodyns, titularis-organist.
Za 24 13.00u Huwelijk Machiel Luxem & Veerle Vandenbroecke.
Zo 25 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Met medewerking van Marleen Leicher, cornetto
en Bart Rodyns, titularis-organist.

november

- Zo 1 10.30u Allerheiligen - Solistenmis voorgedaan door
pastoor Bart Paepen.
Di 3 9.30u Redactievergadering.
13.30u Dagelijks bestuur Muziek in Sint-Paulus.
Za 7 9.00u Studiedag dominicaanse lekengemeenschap.
Zo 8 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Zo 15 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Zo 22 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.
Zo 29 10.30u Solistenmis voorgedaan door E.P. Didier Croonenberghs o.p.

LIEF EN LEED IN ONZE SINT-PAULUSGEMEENSCHAP

Overleden

Maria Verschueren	uitvaart:	18 april
Bernadine Briels		13 mei
Paul Wellens		10 juli
Jan Callens		18 juli
Maria Van den Bergh		12 augustus
Godelieve Antonissen	herdenkingsviering:	6 september

EUCARISTIEVIERING SINT-PAULUSKERK

zondag 10.30 u

PASTOOR BART PAEPEN

Onthaal, pastoraal gesprek, doop, huwelijk, uitvaart
secretariaat@sint-paulusparochie.be

PAROCHIESECRETARIAAT

secretariaat@sint-paulusparochie.be
03 231 33 21

KERKFABRIEK SINT-PAULUS

- Voorzitter Paul Bistiaux
03 231 31 48 of 0475 75 51 71 | kerkfabrieksintpaulus@skynet.be
- Directeur (Collectiebeheer en afspraken voor kerkgebouw, leveringen, technische ondersteuning) Caroline De Wever
0479 34 41 26 | carolinedewever@hotmail.com

CONCERTEN EN EVENEMENTEN

- Leo Van achter
0473 97 83 36 | leo.vanachter@skynet.be
- Wilfried Van den Brande: intendant
0477 57 25 31 | muziekinsintpaulus.be
- Bart Rodyns: organist - titularis
0475 90 51 99 | bartrodyns@hotmail.com

TOERISME EN RONDLEIDING

Sint-Paulusvrienden:

- sintpaulusvrienden@proximus.be
- Walter Geluyckens: 0494 44 82 53
- Leo Vereecken: 0486 57 52 35
- Joris Reymer: 0475 33 80 03

REDACTIE **p**aulus

- redactiespk@outlook.com
- Redactie: Caroline De Wever, Armand Storck, Walter Geluyckens, Guido Meeussen, Leo Van achter, Wilfried Van den Brande, Erwin Vandecauter.
- Beeldmateriaal: Armand Storck, Erik Cleves Kristensen, Cameron Zohoori, Felixarchief, Walter Geluyckens, Guido Meeussen, Caroline De Wever, Erwin Vandecauter.
- Ontwerp: Erwin Vandecauter

De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van het artikel.

Sint-
Pauluskerk

Sint-Paulusstraat 22
2000 Antwerpen
tel. 03 231 33 21
www.sint-paulusparochie.be